

De verleiding van actie

Roman - Wat maakt van een mens een terrorist? Waarom is de lokroep van het geweld zo luid? Ivo Victoria dijkt het irrationele in, met zijn vierde roman, *Billie & Seb*.

MARK CLOOSTERMANS

De zeventienjarige Billie ligt in een coma. Het gevolg van een ongeluk met de trampoline in de tuin. Er is zo goed als geen hoop voor haar. Een harde klap voor haar vriend Seb. De naar autisme neigende Seb vond in Billie iemand die hem begreep, en die zich niet liet afschrikken. Om hem op te monteren kopen Sebs ouders hem een vuurwapen. Een airsoft-wa-
pen, met plastic kogeltjes... maar toch.

Er zijn enkele pijnlijk komische scènes, waarin Sebs ouders zich in bochten wringen om de situatie (een wapen in handen geven van hun ondoorgrondelijke, rouwende zoon) goed te praten - maar je kunt voorspellen dat dit niet goed afloopt. We zijn geen twee bladzijden ver in Ivo Victoria's nieuwe roman *Billie & Seb*, of Seb voelt zich bij het schieten van de nepkogeltjes al deel van 'iets wat groter was dan hijzelf'.

Voor Seb zijn de airsoft-gevechten met vrienden een ernstig spel: een bezigheid met regels die hem de structuur geven die het echte leven mist. Het gevaar is dat dit spel besmet wordt met het racisme van zijn omgeving. Zijn vriend John heeft een onredelijke afkeer van Jamal, een van de zeldzame allochtonen in het dorp. En Sebs vader heeft zijn eigen eufemisme voor allochtonen bedacht: 'de huurhuizen', die maken alles kapot.

Oorlogen

Als Sebs ouders het naderende gevaar niet zien, kan er misschien hulp komen van zijn oom. Die woont niet meer in Gaspel (het dorp op een landtong waar de roman zich afspeelt), maar in de stad, in een woontoren. Van daarboven beschouwt hij het leven, waarop hij commentaar levert via het internet. Hij denkt 'dat het leven op afstand de enige mogelijke vorm van bestaan' is. Het maakt hem niet minder pessimistisch.

De oom voelt zich ingeklemd tussen twee oorlogen. De Tweede Wereldoorlog, die ook in Gaspel tot een nooit echt uitgeklaard incident leidde. En de volgende oorlog, tegen gelovige fundamentalisten. 'Wanneer je er goed over nadacht', peinst de oom, 'ging het erom te voorkomen dat Seb al werd geëlimineerd door hen, door zijn ouders, door zijn eigen volk, voordat ze jongens zoals hij nodig zouden hebben.' Het is een van de meest explosieve zinnen in het hele boek, en het moment waarop je begrijpt dat Victoria veel meer op het getouw heeft gezet dan een zoveelste plattelandsdrama-met-oorlogsherinneringen.

De belangrijkste tegenstelling in het boek blijkt die tussen spel en ernst, tussen beschaving en de puurheid van iets echt

© rr

menen. Of, met een variant op die tegenstelling: vrede en oorlog. Zo weet Victoria de verleidingen van het geweld tastbaar te maken.

Spel

Met *Billie & Seb* waagt Victoria zich, kortom, aan een van de hete hangijzers van deze tijd: hoe wordt iemand een terrorist? Victoria streept echter alle politiek en religie weg. Het speelveld is opeens zo breed en zo leeg als de ruige natuur van de landtong Gaspeldoorn. Wat in zicht komt, is de verleiding van actie, van iets écht doen. Tijdens de vrede is 'alles voor de vorm', bedenkt de oom. Misschien is dat wat ten slotte het geweld uitlokt: de belofte van iets echt. Je zou dat een verzet tegen de beschaving kunnen noemen, of zelfs Freuds doodsdrijf kunnen opdelen. Plak er de termen op die je zelf wil, Victoria probeert ze in *Billie & Seb* voelbaar te maken.

Harry Mulisch heeft gezegd dat de literatuur, in reactie op de Tweede Wereldoorlog, vooral haar best moest doen om het irrationele in te dijken, een standpunt dat Ivo Victoria lijkt over te nemen.

De sterkste passage is de oorlogsflashback. Het oorlogsgeheim is zo'n afgezaagd gegeven in de Vlaamse literatuur, en toch weet Victoria er spanning aan te geven. En hij kadert het ook uitstekend: terwijl een personage zich de feiten herinnert, zit hij naar de tv te kijken, naar een spelshow. Wat tijdens de oorlog gebeurde, was nadrukkelijk 'geen spel' en juist daarom zo opwindend. Victoria trekt een dikke streep tussen mensen die gewend zijn aan het leven in vrede, het leven als spelshow, en de mensen die aangeraakt zijn door oorlog en de verleiding van spanning en geweld. Het is makkelijk om daarin te worden meegeleurd, zoals blijkt uit de flashback, maar ook uit het einde van *Billie & Seb*, als het langverwachte fatale schot afgaat.

★★★★☆

Ivo Victoria
Billie & Seb.
Lebowski, 319 blz.,
19,99 € (e-boek 9,99 €).

Victoria trekt een dikke streep tussen mensen die gewend zijn aan het leven in vrede, en de mensen die aangeraakt zijn door oorlog en de verleiding van spanning en geweld

Bibliotheek

Spectaculaire Parijse leeszaal heropend

De negentiende-eeuwse Bibliothèque Nationale de France in hartje Parijs, de zogenaamde 'site Richelieu' (58 rue de Richelieu in het tweede arrondissement), gaat na jaren van restauratie dit weekend opnieuw open voor het publiek. Een tweede restauratiefase loopt nog tot 2020.

Vooraf de enorme leeszaal is spectaculair, een adembenemende hoge en heldere constructie met zuilen en koepels van Henri Labrousse (1801-1875).

De locatie raakte in 1998 in onbruik nadat in 1995 de nieuwe hoofdzetel van de BnF in het zuiden van Parijs, aan de Seine, openging. Die *très grande bibliothèque* (TGB) werd op vraag van president François Mitterrand ontworpen door architect Dominique Perrault. (red)

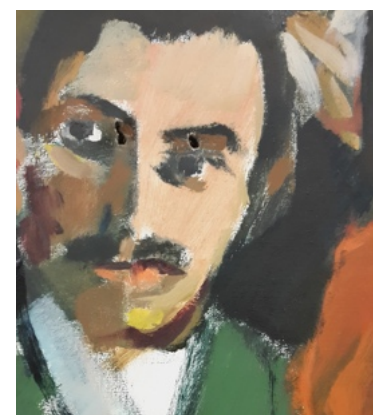
De Labrousse-leeszaal. © blg

Inbraak

Vandalisme in Verhaerenmuseum

In het Emile Verhaerenmuseum in Sint-Amands is vorige week vrijdag ingebroken, meldt conservator Rik Hemmerijckx. 'Er werd blijkbaar niets gestolen, maar de vandalen zijn er wel in geslaagd om heel wat schade aan te richten in een depotruimte.'

Daarbij is bijvoorbeeld het schilderij *Postume reünie II* van Pol Maes (1999) moedwillig verminkt. 'De aanblik van het werk moet de inbrekers blijkbaar zodanig geëmotioneerd hebben dat ze het schilderij bewerkten met een schroevendraaier', meent Hemmerijckx. Onder meer de afbeelding van de Duitse dichter Rainer Maria Rilke werd geviseerd. (red)

Toegetakelde Rilke. © rr